

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

12. juuni 2014*

Eelotsusetaotlus — Ühine välis- ja julgeolekupoliitika — Valgevene vastu võetud piiravad meetmed — Rahaliste vahendite ja majandusressursside külmutamine — Erandid — Õigusabiteenuste osutamisega seotud tasud — Liikmesriigi pädeva asutuse kaalutusõigus — Õigus tõhusale kohtulikule kaitsele — Rahaliste vahendite ebaseaduslik päritolu — Puudumine

Kohtuasjas C-314/13,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas'e (Leedu) 3. mai 2013. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 7. juunil 2013, menetluses

Užsienio reikalų ministerija,

Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba

versus

Vladimir Peftiev,

BelTechExport ZAO,

Sport-Pari ZAO,

BT Telecommunications PUE,

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: koja esimees T. von Danwitz, kohtunikud E. Juhász, A. Rosas (ettekandja), D. Šváby ja C. Vajda,

kohtujurist: P. Mengozzi,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades kirjalikke seisukohti, mille esitasid:

— V. Peftiev, BelTechExport ZAO, Sport-Pari ZAO ja BT Telecommunications PUE, esindajad: *advokatė* V. Vaitkutė Pavan ja *advokatė* E. Matulionytė,

— Leedu valitsus, esindajad: D. Kriauciūnas ja J. Nasutavičienė,

* Kohtumenetluse keel: leedu.

— Euroopa Komisjon, esindajad: M. Konstantinidis ja A. Steiblyté,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Käesolev eelotsusetaotlus puudutab nõukogu 18. mai 2006. aasta määruse (EÜ) nr 765/2006, milles käsitletakse piiravaid meetmeid Valgevene suhtes (ELT L 134, lk 1; edaspidi: „määrus nr 765/2006”), muudetud nõukogu 31. jaanuari 2011. aasta rakendusmäärusega (EL) nr 84/2011 (ELT L 28, lk 17) ja nõukogu 20. juuni 2011. aasta määrusega (EL) nr 588/2011 (ELT L 161, lk 1), artikli 3 lõike 1 punkti b tõlgendamist.
- 2 Käesolev eelotsusetaotlus on esitatud kohtuvaidluses Užsienio reikalų ministerija (välisministeerium) ja Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba (siseministeeriumi finantskuritegude uurimise talitus) ning V. Peftievi, BelTechExport ZAO, Sport-Pari ZAO ja BT Telecommunications PUE vahel (edaspidi „põhikohtuasja vastustajad”), mis puudutab viimaste vastu võetud piiravaid meetmeid.

Õiguslik raamistik

- 3 Määruse nr 765/2006 põhjendus 1 on sõnastatud järgmiselt:

„24. märtsil 2006 laitis Euroopa Ülemkogu Valgevene ametiasutuste suutmatust täita [Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE)] seatud kohustust viia läbi demokraatlikud valimised, leides et 19. märtsil 2006 toimunud presidendivalimised olid oma olemuselt täiesti ebakorrektsed, ning mõistis hukka Valgevene ametivõimude selle päeva tegevuse selliste rahumeelsete meelevaldajate arreteerimisel, kes kasutasid oma seaduslikku õigust koguneda, et protesteerida presidendivalimiste läbiviimise vastu. Euroopa Ülemkogu otsustas seetõttu, et tuleks kohaldada piiravaid meetmeid nende suhtes, kes vastutavad rahvusvaheliste valimisstandardite rikkumise eest.”

- 4 Määruse nr 765/2006 artikli 2 lõige 1 näeb ette, et külmutatakse kõik president Lukašenkole ja teatud teistele Valgevene Vabariigi ametnikele ning nendega seotud ja I lisas loetletud füüsilistele või juriidilistele isikutele, üksustele või asutustele kuuluvad rahalised vahendid ja majandusressursid.
- 5 Määruse nr 765/2006 artikli 2 lõige 2 näeb ette, et rahalisi vahendeid ega majandusressursse ei anta otseselt ega kaudselt I lisas loetletud füüsilistele või juriidilistele isikute, üksuste või asutuste käsutusse ega nende toetuseks.
- 6 Määruse nr 765/2006 artikli 3 lõige 1 sätestab:

„Erandina artiklist 2 võivad II lisas loetletud veebisaitidel osutatud liikmesriikide pädevad asutused lubada vabastada teatavad külmutatud rahalised vahendid või majandusressursid või teha teatavad külmutatud rahalised vahendid või majandusressursid kättesaadavaks vastavalt tingimustele, mida nad asjakohaseks peavad, olles enne kindlaks teinud, et kõnealused rahalised vahendid või majandusressursid on:

- a) vajalikud I lisas või IA lisas loetletud isikute ja nende ülalpeetavate pereliikmete põhivajaduste rahuldamiseks, sealhulgas toiduainete, üüri või hüpoteegi, ravimite ja ravikulude, maksude, kindlustusmaksete ning kommunaalteenuste eest tasumiseks;

b) ette nähtud üksnes õigusabiteenuste osutamise seotud mõistlike töötasude maksmiseks ja nendest teenustest tulenevate kulude hüvitamiseks või; [...]

[...].

7 Määruse nr 765/2006 II lisas nimetatud veebilehel esitatud andmete kohaselt on Leedu Vabariigi pädev asutus Užsienio reikalų ministerija.

8 Nõukogu dokumendi pealkirjaga „Euroopa Liidu parimad tavad piiravate meetmete tõhusaks rakendamiseks” (dokument nr 8666/1/08 REV 1; edaspidi „parimad tavad”) 24. aprilli 2008. aasta redaktsiooni punkti 3 kohaselt tuleks parimaid tavasid käsitleda kui üldist laadi mittetäielikke soovitusi piiravate meetmete tõhusaks rakendamiseks kooskõlas kohaldatava liidu õigusega ja liikmesriikide õigusaktidega. Need ei ole õiguslikult siduvad ning neid ei tuleks tõlgendada soovitusena rakendada meetmeid, mis oleksid vastuolus kohaldatava liidu õigusega või liikmesriikide õigusaktidega, sealhulgas andmekaitset käsitlevate õigusaktidega.

9 Parimate tavade C osa VII peatüki pealkirjaga „Humanitaarkaalutlustel antavad vabastused” punktid 54 ja 55 on sõnastatud järgmiselt:

„54 Selles osas käsitletakse ainult nn humanitaarkaalutlustel antavaid vabastusi, mis peaksid aitama kindlustada sihtisikute põhivajaduste rahuldamise, ega käsitleta muid vabastusi (nt seoses õiguskulude või erakorraliste kuludega).

55 Põhivajaduste rahuldamiseks mõeldud vabastusi andes võtab pädev asutus arvesse põhiõigusi, toimides samas kooskõlas määruste teksti ja mõttega.”

10 Parimate tavade C osa VIII peatüki pealkirjaga „Suunised vabastustaotluste hindamiseks” punktid 57 ja 59–61 sätestavad järgmist:

„57 Sihtisikud ja -üksused võivad taotleda luba, et kasutada oma blokeeritud rahalisi vahendeid või majandusressursse näiteks võlausaldaja nõude rahuldamiseks. [...]

[...]

59 [...] Selliste taotluste hindamisel peaksid pädevad asutused muu hulgas arvesse võtma taotluse põhjendamiseks esitatud tõendeid ja seda, kas taotluse esitaja ning sihtisiku või -üksuse vahelised sidemed viitavad nende võimalikule koostööle varade blokeerimise meetmetest kõrvalehoidmiseks.

60 Blokeeritud rahaliste vahendite või majandusressursside kasutamise või kättesaadavaks tegemise lubade taotlusi hinnates peaksid pädevad asutused läbi viima kõik antud olukorras vajalikuks peetavad uurimistoimingud, mille hulka võib kuuluda ka konsulteerimine kõigi asjast huvitatud teiste liikmesriikidega. Samuti peaksid pädevad asutused kaaluma tingimusi või tagatisi selleks, et vältida vabastatud rahaliste vahendite või majandusressursside kasutamist eesmärkidel, mis on vastuolus nende piirangutest vabastamise eesmärgiga. Seega võib näiteks sularahamakse asemel eelistada otseseid pangaülekandeid.

Vajaduse korral tuleks loa andmisel kaaluda ka sobivate tingimuste või piirmäärade kehtestamist (nt igakuiselt kasutatav rahaliste vahendite suurus või majandusressursside edasimüügiväärtus), võttes arvesse määrustes sätestatud kriteeriume. Kõik load tuleb anda kirjalikult ja enne asjaomaste rahaliste vahendite või majandusressursside kasutamist või nende kättesaadavaks tegemist.

61 Määruste alusel on pädevad asutused kohustatud taotluse suhtes tehtud otsusest teavitama taotluse esitanud isikut ja teisi liikmesriike. [...]

Põhikohtuasja asjaolud ja eelotsuse küsimused

- 11 Määrusega nr 588/2011 ja nõukogu 20. juuni 2011. aasta otsusega 2011/357/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2010/639/ÜVJP teatavate Valgevene ametnike vastu suunatud piiravate meetmete kohta (ELT L 161, lk 25), kanti põhikohtuasja vastustajad nende isikute loetelusse, kelle suhtes kehtivad liidu liikmesriikides kohaldatavad piiravad meetmed.
- 12 Põhikohtuasja vastustajad pöördusid nende piiravate meetmete vaidlustamiseks ühe Leedu advokaadibüroo poole, kes esitas Euroopa Liidu Üldkohtule tühistamishagid (kohtuotsused *BelTechExport vs. nõukogu*, T-438/11, ELT 2011, C 290, lk 15; *Sport-Pari vs. nõukogu*, T-439/11, ELT 2011, C 290, lk 15; *BT Telecommunications vs. nõukogu*, T-440/11, ELT 2011, C 290, lk 16, ja *Peftiev vs. nõukogu*, T-441/11, ELT 2011, C 290, lk 17).
- 13 See advokaadibüroo väljastas 3. augustil 2011 põhikohtuasja vastustajate nimele neli arvet osutatud õigusabiteenuste eest, mille alusel põhikohtuasja vastustajad kandsid vastavad summad selle büroo pangaarvele. Ülekantud summad külmutati aga nimetatud advokaadibüroo arvel liidu piiravate meetmete alusel.
- 14 Määruse nr 765/2006 artikli 3 sätete alusel palusid põhikohtuasja vastustajad ajavahemikul 2.–6. detsembrini 2011 Užsienio reikalų ministerijal ja Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybal jätta rahaliste vahendite külmutamise meede kohaldamata selles osas, milles need vahendid olid vajalikud asjassepuutuvate õigusabiteenuste eest tasumiseks.
- 15 Užsienio reikalų ministerija otsustas 4. jaanuari 2012. aasta otsusega mitte kohaldada põhikohtuasja kostjatele määruse nr 765/2006 artikli 3 lõike 1 punktis b ette nähtud erandit. Ta täpsustas, et neis otsustes „on arvesse võetud terve rida õiguslikke ja poliitilisi kaalutlusi”. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et haldusasja menetlemisel märkis Užsienio reikalų ministerija, et ta on arvesse võtnud teavet, mille kohaselt põhikohtuasja vastustajate rahalised vahendid, millega kavatseti tasuda advokaadibüroo osutatud õigusabiteenuste eest, on omandatud õigusvastaselt.
- 16 19. jaanuaril 2012 võttis Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba vastu otsused, milles ta märgib, et ei ole saanud tutvuda põhikohtuasja kostjate erandi kohaldamise taotlustega, arvestades Užsienio reikalų ministerija keeldumist.
- 17 Põhikohtuasja vastustajad esitasid Vilniaus apygardos administracinis teismasele (Vilniuse piirkondlik halduskohus) kaebuse nõudega tühistada Užsienio reikalų ministerija 4. jaanuari 2012. aasta otsus ja Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba 19. jaanuari 2012. aasta otsused ning teha neile ettekirjutus vaadata nende taotlused uuesti läbi ja võtta vastu põhjendatud otsused, arvestades kohaldatavaid õigusnorme.
- 18 Vilniaus apygardos administracinis teismas rahuldab 27. augusti 2012. aasta otsusega põhikohtuasja vastustajate kaebused täielikult ning saatis nende taotlused Užsienio reikalų ministerijale ja Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybale uuesti läbivaatamiseks.
- 19 Užsienio reikalų ministerija esitas Vilniaus apygardos administracinis teismase otsuse peale apellatsioonkaebuse Lietuvos vyriausiasis administracinis teismasele (Leedu kõrgeim halduskohus), paludes see kohtuotsus tühistada ja teha uus kohtuotsus. Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba esitas samuti sellekohase taotluse.
- 20 Užsienio reikalų ministerija väitis eelotsusetaotluse esitanud kohtus, tuginedes määruse nr 765/2006 artikli 3 lõike 1 punktile b, et tal on asjaomase erandi suhtes otsuse tegemisel absoluutne kaalutusõigus. Seda tõlgendust toetab asjaolu, et tegemist on poliitiliste küsimustega, mis puudutavad liikmesriikide välissuhteid teiste riikidega ja selles valdkonnas peaks liikmesriikide ametiasutustel olema suurem tegutsemisvabadus.

- 21 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab siiski parimaid tavaid ja Euroopa Kohtu praktikat arvesse võttes, et nimetatud sätte tõlgendus peab arvesse võtma vajadust tagada põhiõiguste ja -vabaduste kaitse, mille hulka kuulub õigus õiguskaitsevahendile. Ta märgib seoses sellega, et ainus võimalus saavutada, et piiravad meetmed tühistataks, on esitada hagi Üldkohtule, kuid selleks on Üldkohtu kodukorra artiklite 43 ja 44 kohaselt tingimata vaja, et poolt esindaks advokaat. Eelotsusetaotluse esitanud kohus rõhutab lõpetuseks, et seda laadi kohtuasjades hindab Üldkohus õigusabi soovivate hagejate taotlusi põhjalikult ja vajaduse korral annab sellist õigusabi.
- 22 Neil asjaoludel otsustas Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas [...] määruse [...] nr 765/2006 artikli 3 lõike 1 punkti b tuleb tõlgendada nii, et selle määruse artikli 3 lõike 1 punktis b sätestatud erandi kohaldamise eest vastutaval asutusel on absoluutne kaalutusõigus otsustamisel, kas kohaldada seda erandit?
2. Kui vastus esimesele küsimusele on eitav, siis millistest kriteeriumidest peab see asutus juhinduma ja millised kriteeriumid on talle siduvad, kui ta otsustab, kas kohaldada [...] määruse [...] nr 765/2006 artikli 3 lõike 1 punktis b sätestatud erandit?
3. Kas [...] määruse [...] nr 765/2006 artikli 3 lõike 1 punkti b tuleb tõlgendada nii, et eespool mainitud erandi kohaldamise eest vastutaval asutusel on hinnates, kas kohaldada taotletavat erandit, õigus või kohustus arvestada muu hulgas seda, et taotluse esitajad püüavad teostada oma põhiõigusi (käesoleval juhul õigust õiguskaitsevahendile), kuigi ta peab ka tagama, et konkreetsel juhul erandi kohaldamise korral ei eirata ettenähtud sanktsiooni eesmärki ega kuritarvitata seda erandit (näiteks, kui õiguskaitsevahendi tagamiseks määratud rahasumma oleks selgelt ebaproportsionaalne võrreldes osutatavate õigusabiteenuste mahuga)?
4. Kas [...] määruse [...] nr 765/2006 artikli 3 lõike 1 punkti b tuleb tõlgendada nii, et üks alustest, mis võivad õigustada nimetatud sättes ette nähtud erandi kohaldamata jätmist, võib olla see, et rahalised vahendid, mille kasutamiseks seda erandit kohaldataks, on omandatud õigusvastaselt?”

Eelotsuse küsimused

Esimese kuni kolmanda küsimuse analüüs

- 23 Oma esimeses kuni kolmandas eelotsuse küsimuses, mida tuleb analüüsida koos, küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt, kas määruse nr 765/2006 artikli 3 lõike 1 punkti b tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi pädeval asutusel on absoluutne kaalutusõigus, kui ta teeb otsuse erandi kohaldamise taotluse kohta, mis on esitatud selle sätte alusel selleks, et esitada hagi, mille ese on vaidlustada liidu kehtestatud piiravad meetmed, ning millised on eitava vastuse korral need asjaolud ja kriteeriumid, mida see asutus peab arvesse võtma.
- 24 Tuleb märkida, et liikmesriigi pädev asutus rakendab liidu õigust, kui ta teeb otsuse määruse nr 765/2006 artikli 3 lõike 1 punkti b alusel külmutatud rahaliste vahendite vabastamise taotluse suhtes. Sellest tuleneb, et ta on kohustatud järgima Euroopa Liidu põhiõiguste hartat (edaspidi „harta“) vastavalt selle artikli 51 lõikele 1.
- 25 Määruse nr 765/2006 artikli 3 lõike 1 punkti b, mille eesmärk on hõlbustada juurdepääsu õigusabiteenustele, tuleb seega tõlgendada harta artiklist 47 tulenevate nõuete kohaselt. Harta artikli 47 teine lõik, mis puudutab õigust tõhusale õiguskaitsevahendile, näeb ette, et igal juhul peab

olema võimalus saada nõu ja kaitset ning olla esindatud. Nimetatud artikli kolmas lõik sätestab täpsemalt, et isikule, kellel puuduvad piisavad vahendid, antakse tasuta õigusabi sellises ulatuses, mis tagab talle võimaluse kohtusse pöörduda.

- 26 Seega tuleb määruse nr 765/2006 artikli 3 lõike 1 punkti b kooskõlas harta artikliga 47 tõlgendada selliselt, et rahaliste vahendite külmutamise tagajärg ei tohi olla, et isikutelt, kelle rahalised vahendid külmutati, võetakse õigus tõhusale õiguskaitsevahendile.
- 27 Käesolevas asjas tuleb meelde tuletada, et vastavalt Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 19 kolmandale lõigule ja Üldkohtu kodukorra artikli 43 lõike 1 esimesele lõigule võib sellisele hagiavaldusele, nagu on esitanud põhikohtuasja kostjad ja mida eelotsusetaotlus puudutab, alla kirjutada ainult advokaat.
- 28 Euroopa Kohtu põhikirja artiklis 19 sätestatud nõue tuleneb asjaolust, et advokaati peetakse õigusemõistmises osalejaks, kes peab osutama kliendile vajalikku õigusabiteenust täiesti sõltumatult, lähtudes kõrgemalseisvast õigusemõistmise huvist (vaata selle kohta kohtuotsused *AM & S Europe vs. komisjon*, 155/79, EU:C:1982:157, punkt 24; *Akzo Nobel Chemicals ja Akcros Chemicals vs. komisjon*, C-550/07 P, EU:C:2010:512, punkt 42, ning *Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej ja Poola vs. komisjon*, C-422/11 P ja C-423/11 P, EU:C:2012:553, punkt 23). Euroopa Kohus on juba lisaks otsustanud, et kuna Euroopa Kohtu põhikiri ja tema kodukord ei näe sellest kohustusest ette ühtegi erandit või kõrvalekaldumise võimalust, ei piisa hagi esitamiseks hageja enda poolt alla kirjutatud hagiavalduse esitamisest (vaata kohtumäärus *Correia de Matos vs. parlament*, C-502/06 P, EU:C:2007:696, punkt 12).
- 29 Neist kaalutlustest tuleneb, et juhul kui liikmesriigi pädev asutus teeb otsuse rahaliste vahendite ja majandusressursside külmutamisest vastavalt määruse nr 765/2006 artikli 3 lõike 1 punktile b erandi tegemise taotluse kohta, siis on tal absoluutne kaalutusõigus, kuid ta peab oma pädevust kasutama, austades harta artikli 47 teise lõigu teises lauses ette nähtud õigusi, ning sellises olukorras nagu põhikohtuasjas, vastavalt kohustuslikule tingimusele, et piiravate meetmete vaidlustamise hagi esitamisel esindab poolt advokaat.
- 30 Leedu valitsus väidab, et määruse nr 765/2006 artikli 3 lõike 1 punktis b ette nähtud erandi kohaldamisest keeldumine iseenesest ei kahjusta õiguse tõhusale õiguskaitsevahendile sisu ennast, kuna füüsilise või juriidilise isiku jaoks, kes õigusabiteenuseid osutab, muutuvad temale võlgnetavad rahalised vahendid kättesaadavaks pärast rahaliste vahendite ja majandusressursside külmutamise meetme tühistamist. See argument põhineb aga siiski eeldusel, et esitatud hagi rahuldatakse, samas kui selline hagi võidakse rahuldamata jätta. Lisaks ei või liikmesriik nõuda õigusabiteenuste osutamisega kutsealaselt tegelevalt isikult, et ta kannaks sellist rahalist riski või kulu, kui määruse nr 765/2006 artikli 3 lõike 1 punkt b näeb ette erandi kohaldamise rahaliste vahendite ja majandusressursside külmutamisest, et tagada õigusabiteenuste osutamisega seotud mõistlike tasude maksmine ja nendest teenustest tulenevate kulude hüvitamine.
- 31 Leedu valitsuse vastuväite kohta, mille kohaselt põhikohtuasja vastustajad said taotleda liikmesriigi õiguses ette nähtud õigusabi andmist, et olla esindatud advokaadi poolt, tuleb märkida, et liidu seadusandja kehtestas määruse nr 765/2006 artikli 3 lõike 1 punktiga b sellise ühtse süsteemi, mis võimaldab tagada, et austatakse harta artiklis 47 tagatud õigusi, vaatamata rahaliste vahendite külmutamisele. Selle määruse I lisa moodustavas loetelus nimetatud isik ei tohi juhul, kui ta peab kasutama temale vajalikke õigusabiteenuseid, selle rahaliste vahendite külmutamise asjaolu tõttu puudust kannatama, vaid vastupidi, ta peab taotlema sel eesmärgil teatavate külmutatud rahaliste vahendite ja majandusressursside vabastamist, kui kõik selles sättes ette nähtud tingimused on täidetud. Nimetatud artikli 3 lõike 1 punktiga b on seega iseenesest vastuolus, kui liikmesriigi pädev asutus keeldub rahaliste vahendite vabastamisest põhjendusel, et selline isik võib taotleda tasuta õigus- ja menetlusabi.

- 32 Kriteeriumide kohta, mida liikmesriigi pädeval asutusel tuleb arvesse võtta, kui ta teeb otsuse erandi tegemise taotluse suhtes, tuleb märkida, et määruse nr 765/2006 artikli 3 lõike 1 punkt b näeb varade kasutamisele ette piirangud, kuna need peavad olema ette nähtud üksnes õigusabiteenuste osutamisega seotud mõistlike tasude maksmiseks ja nendest teenustest tulenevate kulude hüvitamiseks.
- 33 Lõpetuseks võib liikmesriigi pädev asutus, selleks et paremini kontrollida vabastatud rahaliste vahendite kasutamist, arvesse võtta ettepanekuid parimate tavade C osa humanitaarkaalutlustel antavaid vabastusi käsitlevas VII peatükis, mida kohaldatakse *mutatis mutandis* põhikohtuasjas kontrollitavale erandi tegemise taotlusele, kui selle eesmärk on tagada õigus tõhusale õiguskaitsevahendile, esitades hagi piiravate meetmete peale, mida kohaldatakse põhikohtuasja vastustajatele. Parimate tavade kohaselt võib liikmesriigi pädev asutus kehtestada tingimused, mida ta peab vajalikuks, et tagada eelkõige, et ei eirata ettenähtud sanktsiooni eesmärki ega kuritarvitata lubatud erandit. See asutus võib eelkõige sularahamaksetele eelistada pangaülekandeid.
- 34 Neid kaalutlusi arvesse võttes tuleb esimesele kuni kolmandale küsimusele vastata järgmiselt:
- Määruse nr 765/2006 artikli 3 lõike 1 punkti b tuleb tõlgendada nii, et juhul kui liikmesriigi pädev asutus teeb otsuse erandi kohaldamise taotluse kohta, mis on esitatud selle sätte alusel eesmärgiga esitada hagi, mille ese on vaidlustada liidu kehtestatud piiravad meetmed, siis ei ole tal absoluutne kaalutusõigus, vaid ta peab oma pädevust kasutades austama harta artikli 47 teise lõigu teises lauses ette nähtud õigusi ning seda, et sellise hagi esitamisel Üldkohtule on esindamine advokaadi poolt kohustuslik.
 - Liikmesriigi pädeval asutusel on õigus kontrollida, et rahalised vahendid, mille vabastamist taotletakse, on ette nähtud üksnes õigusabiteenuste osutamisega seotud mõistlike tasude maksmiseks ja nendest teenustest tulenevate kulude hüvitamiseks. Ta võib kehtestada ka tingimusi, mida ta peab vajalikuks, et tagada eelkõige, et ei eirata ettenähtud sanktsiooni eesmärki ega kuritarvitata lubatud erandit.

Neljanda küsimuse analüüs

- 35 Oma neljanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas määruse nr 765/2006 artikli 3 lõike 1 punkti b tuleb tõlgendada nii, et üks alustest, mis võivad õigustada nimetatud sättes ette nähtud erandi kohaldamata jätmist, võib olla see, et rahalised vahendid, mille kasutamiseks seda erandit kohaldataks, on omandatud õigusvastaselt.
- 36 Nagu on märkinud põhikohtuasja vastustajad ja Euroopa Komisjon, võidakse õigusvastaselt omandatud rahalised vahendid ära võtta või konfiskeerida nii liidu õigusest kui ka liikmesriigi õigusest tulenevate erinevate õigusnormide alusel.
- 37 Neid õigusnorme tuleb eristada määrusest nr 765/2006, mida kohaldatakse põhikohtuasja kostjate rahalised vahendid külmutati. Selle määruse ese ei ole mitte sanktsioonide kehtestamine rahaliste vahendite õigusvastaselt omandamise eest, vaid nagu nähtub selle põhjendusest 1, piiravate meetmete kohaldamine nende isikute suhtes, kes vastutavad rahvusvaheliste valimisstandardite rikkumise eest 19. märtsi 2006. aasta presidendivalimistel Valgevenes.
- 38 Põhikohtuasja vastustajate rahalised vahendid ja majandusressursid tuleb seega külmutada kooskõlas määruses nr 765/2006 sätestatuga, mis näeb ette selle rahaliste vahendite ja majandusressursside külmutamise korra ning neile rahalistele vahenditele ja majandusressurssidele kohaldatava korra.

- 39 Seega tuleb rahaliste vahendite ja majandusressursside külmutamisele kehtestatud erandit, mis on ette nähtud õigusabiteenuste eest tasumiseks, hinnata kooskõlas määruse nr 765/2006 artikli 3 lõike 1 punktiga b, mis ei viita kuidagi rahaliste vahendite päritolule ja nende võimalikule õigusvastaselt omandamisele.
- 40 Seega tuleb neljandale küsimusele vastata, et määruse nr 765/2006 artikli 3 lõike 1 punkti b tuleb tõlgendada nii, et sellises olukorras nagu põhikohtuasjas, milles rahalised vahendid ja majandusressursid külmutati nimetatud määruse alusel, tuleb õigusabiteenuste eest tasumiseks ette nähtud erandit hinnata kooskõlas selle sättega, mis ei viita kuidagi rahaliste vahendite päritolule ja nende võimalikule õigusvastaselt omandamisele.

Kohtukulud

- 41 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (viies koda) otsustab:

1. Nõukogu 18. mai 2006. aasta määruse (EÜ) nr 765/2006, milles käsitletakse piiravaid meetmeid Valgevene suhtes, muudetud nõukogu 20. juuni 2011. aasta määrusega (EL) nr 588/2011, artikli 3 lõike 1 punkti b tuleb tõlgendada nii, et juhul kui liikmesriigi pädev asutus teeb otsuse erandi kohaldamise taotluse kohta, mis on esitatud selle sätte alusel eesmärgiga esitada hagi, mille ese on vaidlustada Euroopa Liidu kehtestatud piiravad meetmed, siis ei ole tal absoluutne kaalutusõigus, vaid ta peab oma pädevust kasutades austada Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 47 teise lõigu teises lauses ette nähtud õigusi ning seda, et sellise hagi esitamisel Euroopa Liidu Üldkohtule on esindamine advokaadi poolt kohustuslik.

Liikmesriigi pädeval asutusel on õigus kontrollida, et rahalised vahendid, mille vabastamist taotletakse, on ette nähtud üksnes õigusabiteenuste osutamise seotud mõistlike tasude maksmiseks ja nendest teenustest tulenevate kulude hüvitamiseks. Ta võib kehtestada ka tingimusi, mida ta peab vajalikuks, et tagada eelkõige, et ei eirata ettenähtud sanktsiooni eesmärki ega kuritarvitata lubatud erandit.

2. Määruse nr 765/2006, muudetud määrusega nr 588/2011, artikli 3 lõike 1 punkti b tuleb tõlgendada nii, et sellises olukorras nagu põhikohtuasjas, milles rahalised vahendid ja majandusressursid külmutati nimetatud määruse alusel, tuleb õigusabiteenuste eest tasumiseks ette nähtud erandit hinnata kooskõlas selle sättega, mis ei viita kuidagi rahaliste vahendite päritolule ja nende võimalikule õigusvastaselt omandamisele.

Allkirjad